

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Consolatio Desperantium, Seu Conciones De Magna Dei
erga Peccatores serio poenitentes, comitate**

Bosquier, Philippe

Coloniae, 1617

Concio Tertia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56142](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56142)

putassent se pervenisse. Thalys erat Thraconicus ille
Pharisæus, qui omnia sua peccata & imperfectiones
cæco oculo præteriens, suorum bonorum operum
longum catalogum superbe contexit, *Non sum sicut
ceteri &c.* Ieiuno bis in Sabbatho, decimas de omni-
um quæ possideo &c.

Amici Auditores, si etiam nos simus inter illos qui
à Christo elongantur, rogemus Deum suam gratiam,
qua adiuti per amorem & morum similitudinem ad
ipsum proxime accedamus: & cum ei sua gratia &
nostra cooperatione proximi fuerimus, per timorem
& humilitatem nos maxime longinquos reputemus,
ita ut hæc humilis de nobis ipsis opinio, & prudens
ignorantia omnes quas hæcenus obtinuimus per-
fectiones geminet: Vericus hic,

*Non melius te filium facies dignum, quam si te semper
constitearis indignum.*

CONCIO TERTIA.

<i>Græcè</i>	Thema. Εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐπλαγχνίσθη.
<i>Vulgata</i>	Vidit illum Pater ipsius, & misericordia motus est.
<i>Syriacè</i>	Vidit eum Pater ipsius, & misertus est eius.

Argumentum.

- I. Iuxta textum græcum Pater vidit & agnovit filium,
quomodo eum tria ab hac agnitione impedire po-
tissent.
- II. Deum multos oculos habere clarè videntes; & quid
prosit hoc credere & sapius cogitare.
- III. Quomodo Deus dextro seu benigno oculo nos aspi-
ciat. Auc.

Iuxta

IVXTA TEXTVM GRAECVM

*Pater vidit & agnouit filium, quamuis
eum tria ab hac agnitione impedire
potuissent.*

Beneuoli Auditores, in posterum nostra concio
vix aliud quam amorem sonabit, amorem in-
quam non illicitum & concupiscentiae, sed amo-
rem amicitiae, amorem naturalem, amorem virtuo-
sum, inuentionem Veneris, sed illius quae Vrania seu
caelestis cognominatur, quae significat amorem purum
& sincerum ab omni immunditia corporali alienissi-
mam, qualem debemus Deo, Parentibus, Patriae,
Probis & virtute praeditis, benefactoribus nostris,
Parentes vicissim prolibus & coniugati suis confor-
tibus: Ac primum quidem agetur de amicis aspecti-
bus omnis amoris praecursoribus, *Vidit illum Pater
ipsum*: Secundò de Passionibus & compassionibus a-
morosis illorum aspectuum effectis primis, *Et miseri-
cordiam mosus est*: Tertio de occursum amantium, *Et ac-
currrens*: vt ad succinum palea aut ad adamantem fer-
rum. Quarto, de strictis & gratulatorijs amplexibus.
Cecidit super collum eius: Quintò amicis & duplicatis
basijs & suauijs, *& osculatus est eum*: Sextò de opulen-
tis donis, vestibus, annulis, calceis, &c. Vltimò deni-
que de nuptiali epulo, Sambucis, Cytharis, omnique
musica Symphonia. Vix nunquam reor materiam ad-
eò iucundam & hilarem, tam secundum litteralem
quam allegoricum & moralem sensum, auribus ex-
cepistis, vt nunc vtrunque intelligitis, & porro Deo
adiuuante in singulis clarius perspicietis. Nā *plexus* *Verriem.*
ille & osculum pietatis paterna, quid non habet gratia, dul-
cedimus? Quid non felicissimi gaudij: quid non sanctissima
voluptatis? Sed suo ordine ad singula procedemus.

Hodie solum de illo benignissimo Patri aspectu &
inuenta dicemus: *Vidit illum Pater ipsum*. Vidit illum?

an nihil præterea? imo & agnouit eum, non tantum in generali vt hominem, sed particulariter etiam vt miserum, ait enim textus, vidit & misericordia motus est, nam misericordia cognitionem miseri supponit, sicut amor notitiam amabilis: imo etiam particularius vidit & agnouit filium suum; nam eo conspecto mox accurrat, si autem extraneum putasset, aut ipsum aduentantem expectasset, aut saltem tardo gressu & maturitate senis digno ei obviam processisset, & accurrens, diligenter autem hic notanda est vox græca *ἴδω* quæ non solum videre sed etiam cognoscere & intelligere significat, quasi dicat. Vidit & cognouit illum Pater. O senem! quomodo tam probe eum agnoscis: Nam tria impedimēta meo quid em iudicio sunt quæ hanc notitiam ei excutere potuissent.

Primo, Magna distantia: *Cum adhuc longè esset.* Visio enim debitum spatium inter oculum & rem visam prærequirit, ita vt neq; nimis longè recedat, neq; nimis ipsi potentia visua applicetur: sic enim neque vnum coronatum aureum videre valeo se ipsi oculo superimponatur aut plus iusto approximeretur; & quæ parum ex Breuiario meo legere potero si illud ad nasum admouero, quam si à me longitudine vnus hastæ distet. Adde hunc senem iam totum canum sine dubio visum, debilitatum habuisse, ita vt cum decrepito Isaaco non potuerit à longè tam acutè cognoscere miserum Iacobum prout iuuenis facere solebat. Prouecta autem ætatis ipsum fuisse vel ex eo colligis quod iunior eius filius ad illam ætatem iam diu peruenerat, vt dissiparet substantiam suam cum meretricibus: & tamen agnouit ipsum à longè cum adictum vnus scelopeti, vt diximus, fortè abisset.

Secundo ornatu & vestitu ipsius Prodigii, qui totaliter erat immutatus: erat enim vestitus & planè contrarius illi quem gestare consueuerat. Abierat vt suspicari licet sublimis in equo seu Siculo, seu Hispanico, seu Neapolitano, instar alicuius S. Georgii, & cristam plumeam contorquens, & in varios gressus equum

equum
passu,
decoro
Dama
quasi
uirer
lach
locant
gros
arte c
que vll
bonari
nex re
Dei iu
passus
cordul
gentei
Phrygi
gis, lin
ligno
caligis
etiam
fectis.
Qua
tris su
Quom
Rex la
garius
posuit
Coryd
quam
modus
drus i
est,
Pelope
dere in
Sauler
cere pe
eum A

equum circumagens : Redit autem tardo lentoque passu, nihil in manu præter scipionem aut virgulam decorticatam tenens. Abierat totus holoserico & Damasceno serico simbrijs aureis vndique ornato quasi oneratus, vt amoribus suis commodius deferretur: sed redit, Deus nouit qualiter, forte vt simulachra illa, quæ abigendis aubus, in segetibus collocantur, aut sicut mola quotidie ventis exposita; grossiore scilicet tela vndique perforata, absque vlla arte cõposita penula, quæ vix cura contingeret; absque villo linteo indusio, aut si ei illud superfuerit, carbonario Leodiensi nigrius erat, & rudi sacco quam lineæ telæ similius, si non cilicio. Et merito hæc iusto Dei iudicio pro pompis & vanitatibus præteritis passus est, *Et erit pro fascia pectorali cilicium* : Cinctus cordula aliqua varijs nodis astricta loco cinguli argentei aut deaurati, sumptuosè acupicti & opere Phrygio elaborati. *Et erit pro zona funiculus*. sine caligis, sine calceis, nisi forte detrिता aliqua habuerit ex ligno calopodia, amissis iam diu femoralibus & caligis bysiniis, acupictis & rugatis, deperditis etiam calceis ex corio Hispanico artificioso confectis.

Isai. 5.

Quam pauper redijt, qui diues abscesserat de tota patris substantia calceamenta in pedibus non reperiât. Quomodo ergo vt filius à Patre agnosci potuit? Si Rex latet, si Codrus aliquis capitur & tanquam gregarius miles interficitur, mox ac regia vestimenta deposuit & rusticū sagum induit. E contrario, si quidam Corydon paludamento regio ornatus tam in theatro quam in curia, aut inter plebem repræsentet, quis modus ipsum internoscendi erit? maximè si Codrus ille Atheniensium Rex, à quo Prouerbiū est, Codro nobilior, cum lixis & calonibus Peloponensium, vt quiuis scurra de triuio contendere incipiat. Quomodo misera Phitonissa Regem Saulem mutato habitu de futuris sciscitatem agnoscere poterat? Non enim omnes Prophetæ erant vt eum Ahix personatæ vxori Ieroboam dicerent:

Petrus Rauin.

1. Reg. vii.

E 2

Ingrede

3. Reg. 14. *Ingrederet uxor Ieroboam, quare aliam se esse simulat? Neque sancti Martini, qui Diabolum in Angelum lucis & magnificum Regem transformatum mox agnouit dicens: Dominus Iesus Christus non purpuratum aut adematate renitentem se venturum esse prae dixit. Neque S.*

Breuiar.

Rom. 11.

Novembr.

Benedicti qui Armigerum Totilæ sub Regio scemate & comitatu ad te missum, & Regem se simulantem, ut spiritum Propheticum sancti viri de quo fama increbruerat exploraret, mox deprehendit, & arguendo dixit: *Depone fili, depone quod geris, nam tuum non est.*

Breuiar.

Rom. 2.1.

Martij.

Ex l. 2.

Dialog.

Greg.

Quomodo decrepitus hic senex filium suum ita mutatum & personatum à longe videre & agnoscere potuit? interim tamen verum est, *Vidit & cognouit eum Pater ipse.*

Tertio, totius corporis alia quam fuerat constitutio: qui enim abierat delicatè nutritus, bono abdomine non nihil grauat, vultu nepotico, crassus & pinguis, nec peius quam vitulus ille de quo postea audiemus, saginatus: redijt carne & musculis priuatus, sola pelle ossa contegente, squallidus, pallidus, deformis, vultu contracto, rugato & decolorato, oculis introrsum reclusis instar Lazari quatruiduani de sepulchro prodeuntis, habens pro *crispante crine caluicium*, quod ex paupertate, fame, & morbo gallico contraxerat, & forte vnà barbam euulserat; & quis dubitet cum prostribus assiduus tam diligenter meretrices sectatus sit, & promiscuæ ac vagæ Veneri deditus fuerit, *Dissipauit substantiã suã cum meretricibus*: Scabies dorsum corroserat; nasum, labia, dentes & vngues ficus seu lues venerea penè exederat; renes aded absumperat ut corpus suum vix traheret, terram sicut ciliernium & arcus tensus incuruus prospectaret; Ille inquam qui agilis & erectus abierat: Hi enim effectus genuina filia lepræ seu Elephantia, & viduae infallibiles luxuriæ sunt. Parcite Auditores si auribus vestris non parcam, si rem vt se habet narrem: optarem enim iunioribus qui eandem cum Prodigio lemitam decurrunt, & easdem feras consecretantur, timorem aliquem incurere, ne in similem aliquando prædam

Isa. 3.

Mo. 2.1.

dam incidant. Redijt plorans, eiulans, lachrymans, nō iam à pluuiā, sed lachrymis, imo mucō & catarris ex femiroso naso effluentibus madidus: Redijt denique totus transfiguratus nō in angelum lucis, sed tenebrarum: transfiguratus non tali transfiguratione quali Christus in monte Thabor, cum Resplenduit facies eius sicut sol; vestimenta autem eius alba sicut nix: Sed altera, quę scabrum, scabiosum & squalidum reddebat remonstrum aliquod exterum, aut Inferis rediuiua vmbra videretur.

Matt. 17.

Hei mihi qualis erat? quantum mutatus ab illo Hectorē, qui rediit exuuias indutus Achillei, Vel Danaum Phrygios iaculatus puppibus ignes? Squalentem barbā, & concretos imbre capillos? Tuberāq; illa gerens, quā circum plurima porcos Accipit, pulsante & non pascente magistro. Faxit Deus vt secundum animam adeo transmutetur de malo in bonum, sicuti secundum corpus de bono in malum transmutatus erat, Amen Amen.

Virgil.
Æneid. 2.
* al. san
guine cri-
mes.
* al. Vul-
neraque.
* al. mu-
ros.
* al. Pa-
trios.

Quomodo ergo potuit bonus ille senex filium suum quem vix videbat & misere transformatus erat pro filio suo agnoscere: Non erat aspectus, neque decore Inglorius inter filios hominum: Dubium itaque non est quin animo multa voluerit Pater, & sapius Est & non est inter se commutarit, sed tandem tamen Vidit & agnouit eum Pater ipsius; & quidem prius quam filius Patrem vidisset & agnouisset.

Sed quomodo possibile id fuit? Dicam Auditores: Natura Amor & Pietas multis & clare tuentibus oculis prospiciunt:

Quid non videt amor? primi vidistis amantes. Oculi ipsi tot sunt quot Argo centeni & milleni, lineis clariotes: omnia vident etiam si paries septem pedes spissus interiaceat: nihil eos moratur assumpta persona, nil habitus vestium aut corporis constitutio immutata. Instar Aprorum longissimē suorum minimos gemitus exaudiunt: naribus illorum eleuatis & apertis exactior olfactus inest, quam odora canum vult; halitu suo à longe quod quærunt percipiunt.

¶ 3 Amor

Amor facit vt vitulum ex sua quiritatione agnoscat vacca, agnum ex balatu ouis, quantumcunque absint & magno gregi permisceantur. Amorem cæcum & oculos ligatum pingat qui volet; ego eum cæcum interdum, interdum oculatissimum dico: cæcum quia interdum in electione melioris errat,

Prop. l. 2.

Eleg. 14.

Scilicet insano nemo in amore videt.

Oculatum autem quia à longe quod amat videt, & ad obtinendum finem media prouidet. Inest enim parentibus nescio virtus naturalis in interiore forte motu sanguinis aut cordis alteratione consistens, qua proles suas quantumcunque deformatas & immutatas multo facilius quam alij agnoscant: & sic hunc Patrem filium suum Prodigum malè vestitum & mira metamorphosi transfiguratum, à longè ante reliquos vidisse & agnouisse dicamus.

II.

DEVM MVLTVS OCVLOS CLARE

videntes habere: & quantum profit hoc credere & frequenti meditatione ruminare.

HÆc omnia dicta sunt vt cognoscamus Deum plures oculos habere, eosq; admodum claros & acutum videntes, aut potius quod sit totus oculus; nam vt inquit August. ep. 36. *Deus totus oculus est, quia omnia videt; totus manus est, quia omnia operatur; totus pes est, quia ubique est.* Narrant fabulæ à zeotypha Iunone, ne Ioui amplius subseruiter Io, adhibitum ei fuisse custodem Argum centoculum:

*Ouid. l. 1.
Metam.*

Centum luminibus cinctum caput Argus habebat, quorum nonaginta octo semper vigilabant & custodiæ intendebant, duobus tantum alternatim quiescentibus, nam:

Suis vicibus capiebant bina quietem.

Sed certè noster Deus pluribus & vigilantioribus oculis nos, & nostra, vndiq; & ab omni parte intuetur

Confit.

Constiterat quocumque loco spectabat ad Io:
Ante oculos Io, quamuis auersus, habebat.

Psalm. Omnes vias meas prauidisti.

Neque enim animalia illa quæ vidit Ezechiel:
Plena oculis ante & retro, quæ ita limpidissimis oculis
erant tessellata, sicut cælum lucidissimis stellis, aut
Panthera nigricantibus maculis, aut pauonis cauda
ceruleis orbiculis exornatur. Neque etiam illa quæ
intus plena sunt oculis, & Ioannes in sua Apocalypsi
vidit, tam clarè prospiciunt quam noster Deus, fa-
mosus ille Argonauta Lynceus, cuius visus parietes pe-
netrabat, qui in specula Lybiæ consistens classem è
portu Carthaginis egredientem dinumerabat; ille
qui radices terra occultatas videbat, vt vult Pausa-
nias; qui terræ obscura visu subintrabat, vt docet A-
pollonius, qui rupes & muros trans mittebat, vt refert
Plutarchus; qui nubes superabat, vt canit Valerius:
Solut transibit nubila lynceus, cuius visus ad centum tri-
ginta millia passuum pertingebat, vt dicit Varro. Hic
tamen Lynceus, quamuis hæc omnia vera essent, quæ
fabulosa iunt, & ideo conficta, quod primus homines
artem metallicam & fodinarum docuerit, teste Lycophronte;
comparatus cum Deo nostro, qui vt Plauti
voce vtar, Oculissimus est, id est, plenus oculis & cla-
rissimè videns, talpa cæcior est. Prudens ille Italiae
Rex Ianus, quem quidam Quadrifrontem, alij
Bisfrontem ob maximam suam prudentiam & admi-
rabilem circumspeditionem faciunt, de quo Poeta:

Ezech. 1.

Valer. l. 1.
Argonau.

al. Oculis
visissimus.

Per. Sat. 1.

Macrob. l.
15. saturn.
c. 7.

O Iane à tergo, quem nulla ciconia pinsit.
& quod præteritorum meminisset, & quod futura
cautè prospiceret; nam vt Macrobius ait, Ianus credi-
tur geminam faciem prætulisse, vt qua ante, quæque post
tergum essent, intueretur. Quod proculdubio ad prudentiam
Regis solartiamq; referendum est, qui & præterita nosset &
futura prospiceret, sicut Antenorta & Postnorta, diuinita-
tus scilicet aptissima comites apud Romanos coluntur: Hic
tamen Ianus si cum diuina Prouidentia, aut verbum
fingere liceat, cum longe-videntia & clar-intuitu
F 4 Dei

Dei conferatur talpa erit. Quamuis aquila tam acute videat, vt in alto volitans prædam in imo maris fundo conspiciat: Quamuis caprea syluestris seu Rupi-Capra obacumen visus Græce *ἰσχυρὸς ἀπὸ τοῦ ἰσχυρὸς* id est videre dicatur: Quamuis Linx suo visu septem muros punetret vt fabulantur; tamen hi oculi noctuarum lumina sunt, si cum oculis Dei nostri conferantur, quamuis aliquando à Sponso dicatur. *Similis est dilectus meus caprea, hincnu loq; cernorum.* Magnus etiam ille mundi oculus, qui vniuersum orbem, nos &

Cantic. 1.

Ouid 4.

Metam.

Eccli. 23.

antipodas omnes spatio viginti quatuor horarum lustrat, & de quo Ouidius ait, *Vides hic Deus omnia primus.* Oculus ille qui omnia visibilia facit, & sine cuius luminae nihil pretiosarum, quæ officina huius vniuersi extant, conspici potest, pulcher inquam ille Sol nequaquam tam clarum videt, quam noster Deus, Nam, *Oculi Dei nimis multo plus lucidiores sunt super solē, cum respicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum corda, intuentes in absconditis partes.*

Quantumcunque enim clare resplendet sol, nunquam radij eius ad centrum terræ penetrabunt, imo nec intra cubiculum meum si eos oppositis fenestris excluderō: sunt etiam in quibusdam terræ climatibus homines, quibus sol aut nunquam aut breuissimo tempore, idque obscure splendet. Oculus autem Dei nostri ad cordis intima penetrat, & vsque ad profundum abyssi: Et te & furta tua profunda cauerna cum Caco absconde, & non deerit noster Hercules qui deprehendat & educat.

Psal. 138.

* alicubi,

cor

1. Reg. 16.

Et nox sicut dies illuminabitur.

Non est occultandum * os meum à te, quod fecisti in occulto.

Homo videt ea quæ patent; Deus autem intuetur cor.

Lactantius l. 6. de vero cultu c. 24. *Nihil prodest inelusam esse conscientiam, patemus Deo.*

Ambros. in Psal. 118. *Putas quod in lupanari te Christus non videat, quem videt lupanar ingredientem? putas quod in adulterio te non deprehendat, quem videt adulterium cogitantem?* Seneca

Seneca l. 5. ep. 41. *Prope est à te Deus, tecum est, intus est. Ita dico, Lucili, sacer intra nos spiritus sedet malorum honorumq; nostrorum obseruator & custos.*

Cicero l. 2. de Diuinat. *Ignorare Deus non potest quaquisq; mente sit.*

Ioannis 8. *Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus est? Samaritanus, id est, custos & obseruator.*

Iob 38. *Ingreditur profundum maris (id est ex mente Gregorij, mentem humanam) & in nouissimis abyssis deambulat.*

S. Leo *Ista est Indiciis summi scientia, iste tremendus aspectus ipsius, cui peruium est omne solidum. & apertum est secretum; cui obscura clarent, muta respondent; silentium conhibetur, & sine voce mens loquitur.*

Non est ei opus cancellato pectore, vt penetralia cordis nostri vmbrosi intueatur, & sic Momus non habet quod conqueratur cancellos tales naturam homini non indidisse, cum illis author naturæ non opus habeat: Neque ei necesse vt intermedia impedimenta auferantur, priusquam radii eius cor hominis illuminet, quod tamen Soli necessarium priusquam spatium aliquod illuminet. Non, non: intime enim cordi humano præsens est, & ita quidem vt in manu eius sit, *Cor Regis in manu Dei est*, & nihil agat homo nisi Deus cooperetur ad productionem actus, *Sine ipse factum est nihil*, adeoque optime quid agamus, aut cogitemus ipse nouit: Nouit Deus, ipsumne amem, an non amem; num multum num parum; an propter ipsum purè an propter meam philautiam; si similem, an dissimilem, melius, quam egomet norim; & sicut vultum nostrum ac gestus alii melius norunt quam nosmetipsi, ita & ipsi dicere cum S. Petro possumus, *Domine, tu omnia nosti, tu scis, quia amo te.* Ipse etiam Deus est, per cuius gratiam nos ipsos, & nostra corda seu vultus in speculo contemplamur, *Domine in lumine tuo videbimus lumen.*

Præterea Sol non videt omnia simul & vnico intuitu, sed successiue; de die nos videt, de nocte Antipodas, & quidem in vno climate citius, in altero serius.

citius in oriente quam in occidente; ascendit enim & descendit; nos autem Deus omnia vnico momento videt, & ab æterno vidit simul præterita, præsentia & futura: *Domine tu cognouisti omnia nouissima & antiqua*, dicit ei Propheta Regius: cui *Nihil est sub sole nouum*. Et cur hoc non credamus, cum nonnulli historicis nobis persuadere ausi sint, dictum Lynceum tanto visus acumine præditum fuisse, vt vno die videre potuerit primam & vltimam lunam in signo Arietis? Præterea nihil videt nisi quod est; quæ nondum sunt, aut aliquando fuerunt ipsi occulta sunt; cum Adam videret Abraham non videbat, qui nondum natus erat: & cum Abraham videret Adam non videbat, qui iam amplius non erat, sed esse desierat. Sed Deus nos vidit: Antichristum cum Adamum & Abrahamum videret, & idem est de quous homine futuro ab ipsa æternitate. Cum Adam videret simul videbat quis esset futurus Iacob, quis Esau, & quod vnus amore alter odio se dignum faceret, videbat Lutherum videbat Calinum infinito tempore prius quam de ovo excluderentur: & sic beata Virgo de se dicit, *Natum erunt abyssi & ego iam concepta eram*. Cum autem adhuc longè esset vidit illum Pater ipsius.

Psalm. 8.

Vidit Nathanael simplicem illum & probum, veterum temporum & aurei seculi hominem, sed iam ante eum sub ficu viderat, imo iam tum cū in rebus Adæ & in ventre Eux esset, & cum de arbore vetula illi manducarent;

Cum esses sub ficu, vide te.

Ioan. 1.

Priusquam te formarem in utero, noui te.

Jerem. 1.

Sub arbore malo suscitauit te; ibi corrupta est mater tua, & violata est genitrix tua.

Cant. 3.

Vidit inquam hæc Deus cum nos ad vitam æternam prædestinaret.

Psalm. 1, 8.

Imperfectum meum viderunt oculi tui.

Intellexisti cogitationes meas de longe & omnes vias meas præuidisti.

Nondum cogitaueram hoc vel illud siue bonum siue malum facere, & tu iam videbas quid facturus es: Nihil adhuc iachaueram, adhuc omnia erat quæ

sic coagulatum & informis embrio virtutum aut
vitiatorum, rudis erat & indigesta moles seu chaos
quoddam, & tu iam videbas quale inde opus exiret:
*Imperfectum meum viderunt oculi tui. Preparationem
cordis eorum audiuit auris tua.*

Multo itaque perfectius nouit vitam tuam tran-
sactam, siue in bono, siue in malo, sic Samaritanae di-
xit quot viros habuerat & omnia quae fecerat, *Videte Ioan. 4.
hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci.* Et hinc
Graeci Deum appellarunt *θεός* quod deriuatur à verbo
θεωω quod significat *video*, *speculor*, eo quod videat
omnia; & sic Ambrosius dicit, *Deus dicitur quod speciet Hebr. 4.
omnia*, & quia, *Non est vlla creatura in conspectu eius in-
uisibilis*, ne quidem fabulosus ille Gyges Platonis &
Ciceronis cum suo annulo magico.

Matth. Pater tuus, qui videt in abscondito reddet tibi.
*Psal. Tenebra non obscurabuntur à te, & nox sicut dies
illuminabitur; sicut tenebra eius ita est lux eius.*

Atque ita sane de Deo credendum est; alias enim
non magis esset Deus quam ego, cum in Deo non
possit aliqua impotentia aut ignorantia: & ratio di-
ctat, cum qui potest alicui aliquid dare, illud ipsum
habere saltem eminentiori aliquo modo, nam *Nemo
dat alteri, quod non habet*: Ipse autem est, qui lucidos il-
los oculos in fronte nostro constituit; æquum ita est,

vt ipse oculos, saltem excellentiore modo habeat; *Qui Psal. 98.
plantauit aurem non audiet; aut qui finxit oculi non con-
siderat.* Ipse est propter quem Prophete *Videntes* appel-
lantur, eo quod futura post mille annos præuideant;

sicut *Isaias* passionem Christi cum dixit, *Vidimus eum, Isai. 55.
& reputauimus eum quasi leprosum, & non erat ei species,
neq; decor*, quod ante mille annos antequam nasceretur
facta, ea promptitudine recolant, ac si præsentis
fuisent, vt *Moyles* creatione mundi: quod videant ea
quæ suo tempore contingunt, sed in locis admodum
remotis, sic *Elizeus* vidit Auaritiam *Giezi* amanuensis
sui à *Naaman* munera recipientis: Sic *S. Petrus* frau-
de *Ananiae* & *Saphiræ* in venditione agri & oblatio-
ne prætij quasi præsens intuebatur: Sic *S. Franciscus*

intel-

Ioan. 4.

Hebr. 4.

Psal. 98.

Isai. 55.

4. Reg. 5.

Act. 5.

Bonau. in

virtu S.

Franciscus

Dan. 1.

intellexit murmur cordis alicuius fratris indignantis, quod ipse pedes ambularet, cum S. Franciscus a sino veheretur. Sic Daniel somnium Nabuchodonosoris cuius ipse non meminerat exposuit. Si itaq; secundum Auerroem, *Quod est potissimum in creaturis, Deo attribuendum est*, & non dubitemus Prophetas vidisse, & sciuisse plurima absentia, prae terita, & futura; quidni haec ipsa & in infinitum plura perfectiori modo cognoscit & videt Deus: omnia igitur videt, & quidem a longè: *Cum adhuc longè esset, vidit eum Pater*, siue sint longè quia iam diu prae terita; siue sint longè, quia iam diu antequam fierent cognita sunt; siue sint longè, quia absentia, aut hominum malitia plus fucata & personata, quam sua paupertate noster Prodigus, qui totus laeet, & nudus, ac instar alicuius medicabuli vestitus redijt: siue sint longè, quia mala sua voluntate & iniustus dolis turpiores & factiosa facti sunt, quàm quoad vultu & corpus propter miseriam miseriam additam noster Prodigus: Hos & haec omnia omni sublato velamine & fuce, in seipsis videt Deus, seu bona, seu mala, siue recta siue peruersa intentione facta sint: *Vidit & cognouit eum Pater ipseus.*

Psal. 138.

Domine probasti me, & cognouisti confessionem meam, & resurrectionem meam. Intellexisti cogitationes meas de longè, &c. O grandem oculum omnialustrantem, omnia explorantem & insipientem.

Hier. 1.

Vigilantem ego video: Omnia considerantem.

Cantic. 2.

Prospiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. O oculum, qui videt omnia & tamen ipse inuisibilis & in fundo tenebrarum suarum incomprehensibilis latitat:

Psal. 138.

Et quo a facie tua fugiam?
O sanè quantum nobis expedit haec ita se habere & quam vile erit haec sepius per fidem in memoriam reuocare, idque diuersas ob causas. Primo enim haec ipsa consolationi erunt illis qui vanam gloriam inuidentes bona opera in occulto perficiunt, *Hic ueni ad Iesum de nocte*. Ex hoc enim certam spem aeternae remunerationis ab eo qui omnia videt & audit accipiant

cipiant
bonis
incum
de no
scandit
Hi
S N
liabus
honest
ternas
Haffia
de late
bus va
in abso
lum ea
bit qu
feruer
solato
tur de
tiogje
sent, f
pharis
bea, &
dem i
hende
noviss
stifica
neque
ex me
ilura
Tu
monst
suam
quieu
alle; S
trario
detra
Thea
Ravel

CONCIO TERTIA.

35

icipiunt illi qui in occulto sub tecto & ianua clausa bonis operibus student, orationibus vacant, ieiunijs incumbunt, eleemosynas largiuntur, & cum Tobia de nocte mortuos sepeliunt. *Pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi.*

Hic oculus suo tempore declarabit quis fuerit ille S Nicolaus qui pro matitandis tribus pauperibus filiabus periculo prostitutionis expositis, tres saccos honestas dotes continentes per fenestram in aedes paternas cōiecit. Hic oculus declarabit S Elizabetham Hassiæ Langrauiam & Regis Hungariæ filiam ideo de latere mariti surgere solitam, vt liberius orationibus vacaret, & toti mundo notum faciet, quomodo in abscondito horti sui loco mendici alicuius scabiosum caput lauarit & mundarit. Hic oculus declarabit quod Tobias sapius & prandium & lectum deseruerit, vt interfectos clam sepeliret. Hic oculus cōsolatorius est his qui falso & Sycophanticè accusantur de his quæ ne somniantur quidem, sæpe enim contingit quod ij qui ipsi ficus comederunt, alios accusent, sicut Susannam Seniores, Iosephum vxor Putipharis, Hyppolitum Phedra, Bellerophontem Stenobea, & conserui sui miserum Æsopum: Hi enim tandem in suis sceleribus à Iudice omnia vidente deprehendentur ac pœnas dabunt; Innocentes autem in nouissimo die coram toto mundo absoluentur & iustificabuntur. *Nihil enim opertum, quod non reueletur, Matt. 10. neque occultum, quod non sciatur, in die iudicii scilicet, ex mente Hilarii. Cum autem adhuc longè esset, vidit Hilar. in illam Pater Matib.*

Tunc oculus ille omnia explorans euidenter demonstrabit Iosephum non sollicitasse Dominam suam ad turpitudinem; Hyppolitum Phedra non acquiescisse; Bellerophontem hospitem suam non vitasse; Susannam senioribus non acquiescisse, sed è contrario omnia contigisse: tunc omnis fucus & persona detrahetur; tunc omnes impostura in pleno mundi Theatro publicabuntur, & seuerissimè punientur. *Reuelabo pudenda tua in facie tua. Ostendam genibus Anos: nudata.*

Job. 36.

*puilitatem tuam, & regnis ignominiam tuam,
Causa tua quasi impij iudicata est; causam Iudiciumq[ue]
recipies.*

Hic oculus declarabit falso Theodoro Monacho impositam fuisse prolem, cum corpore monialis & virgo esset, exteriore solum habitu monachus, quem ideo assumpserat ut tanto securius Deo deseruere, prout in illa die omnibus constabit.

Deum esse omni scientem & omnia videntem, consolationi esse potest etiam his qui boni operis aut indifferentis aliquid cum faciunt, mox suos experitur calumniatores & maleuolos interpretes, qui quærit etiam bona in sinistram partem semper detorqueant, & ex omni melle venenum sugunt: Hi enim in spem eriguntur quod illo omnia-videns Deus manifestabit consilia cordium, & rectas ac sinceras ipsorum intentiones. Tunc videbitur cur Iesus cum Publicanis & peccatoribus manducauerit: Tunc patebit cur se ab hominibus subducant qui nulli odio sunt, sed à pluribus amantur, quod fecisse dicitur Timon ille Misanthropos; tunc scilicet constabit hoc ipso fecisse zelo sanctitatis, ne cum hominibus conuersando minus homines, & imperfectiores redderentur. sic enim Sanctus quidam dicere consueuerat, *Quoties inter homines fui, minus homo & minor in mercedibus.* Videbitur tunc (ut cum debita modestia & humilitate aliquid de me dicam) quid ego meo itinere Romam versus intenderim, cuius causæ gratia Dei & mea nonnulla industria hæcenus ita occulte manserunt, ut in tota Roma excepta Sanctissimo D. N. Paulo V. solum duo meorum consiliorum participes fuerint; quorum vnum sua Sanctitas mihi proprio ore Interpretem assignauerat, alter mihi speciali amicitia iunctus erat. Et tamen Romæ in illo orbis oculo, Vrbe ocularissima, quatuor menses sapienter etiam visitando exegi. Quamuis enim de hoc meo itinere diuersi diuersæ & satis præsumptuosè dixerint; vnus sic alius aliter illud interpretatus sit, prout cuique bonum videbatur, imo nonnulli existimant.

Remanerint id acquirendi beneficij & officij causa
 susceptum fuisse : tamen tunc patebit testimonio
 oculi illius omnia explorantis & videntis, quod pro
 bono publico iter illud ingressus sum ; quod ad-
 modum Reuerendo P. Ioanni Neieno in Dedicato-
 na Codri Evangelici verum scripserim; quod Patri-
 meæ pacem, totius Reipub. Christianæ publicum
 bonum, exaltationem Christianismi, euerfionem
 Mahometismi, mediante *Pace-belligera*, id est, omni-
 bus Christianis contra Turcas conspirantibus zela-
 uerim; qualem pacem etiamnum desidero, & videro
 aliquando spero. Hic oculus qui consilia cordis mei
 & intentionem vidit, calumniatoribus meis manife-
 stabit quid fecerim & quem scopum intenderim. Sed
 satis. *Tantum valet homo, quantum valet in oculis Dei.*
 & nihil amplius, inquit S. Pater Franciscus: Hoc er-
 go inter tot calumniatores & iniquos iudices vni-
 cum sit nostrum solatium, & spem nostram acuamus
 dicentes: *Qui iudicat me Dominus est: Mihi pro minimo
 est ut à vobis iudicer, aut ab humano die.*

Efficit etiam Christianos castiores & religiosiores
 si sapius Deum omnia videntem considerent, ac se-
 cum iterent, *Ionis omnia plena*, quod facile gentilis
 Philosophus Thales Milesius aduertit; nam ut refert
 Cicero l. 2. de legibus, *Thales qui sapientissimus inter
 septem fuit, dicebat, Homines existimare debere, Deos om-
 nia cernere. Deorumq; omnia esse plena, & fore omnes ca-
 stiores, veluti quo infans esset maxime religiosus.* Præterea
 huius rei consideratio vtilis est ad retinendum & in-
 timore continendum audaces quosdam & desperatos
 peccatores: eiusmodi enim infallibiliter credentes
 Deum omnia ipsorum opera & intentiones quantumvis
 abstrusas, occultas & fucatas videre; ipsumq; legis-
 latorem præsentem inspicere, quinam affixas leges
 suis pedibus conculeet, aut a peccatis se continebunt,
 aut saltem non tam impudenter peccabunt, & per-
 præceps in quæuis peccata ruent, quam si sibi hoc *Boeth. l. 9.*
 non persuaderent: vnde bene ait *Boethius: Magna de Consol.*
nobis

nobis inditta bene vivendi necessitas, qui agimus ante oculos cuncta cernentis Dei. Quod ipsum inter cætera Davidem in custodia mandatorum Deiretinuit, qui de se ait, *Servavi mandata tua & testimonia tua; quia omnia via mee in conspectu tuo.* & Psal. 15.

Providebam Dominum in conspectu meo semper; quoniam à dextris est mihi ne commovear.

Et sic etiam verum est quod ait Senec. lib. 1. epist. 11. *Magna pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis assistat;* qui enim socium habet & testem, pædagogum seu Magistrum præsentem habet, quamvis vel infans esset, iuxta illud Satyrici:

Iuven.

Peccaturo obstat tibi filius infans.

Satyr. 14.

Multo magis autem à peccatis deterrebimur si inspectorem actionum nostrarum habeamus virum probum & perfectum, quod non displicebat ipsi Epicuro, qui suadebat, *Vivere tanquam sub alicuius boni viri ac semper presentis oculis.* Et quid ergo erit, si Deum ipsum omnium actionum nostrarum spectatorem credamus?

1. Cor. 4.

Spectaculum facti sumus Deo.

Iuppiter arce sua totum prospectat in orbem. Si credamus Deum omnium dictorum auditorem? *Auris cæli audit omnia.* Si credamus, quod Deus omnes cogitationes & intentiones nostras scrutatur, *Deus scrutatur corda & renes.* Sanè hæc vnica consideratio sufficiens esset ad offensiones Dei prohibendas, considerato maximè hunc inspectorem infinitè magis esse reuerendum & timendum, quam ex superioribus aliquis, tum propter ipsius incomparabilem & excellentem maiestatem; tum, quia ipse est spectator & pars offensa; tum, quia ipse est Iudex, imo & tortor eorum qui ipsum offenderunt. O quam prudentes erant prisce illi Ægyptii, qui ex editis locis suorum templorum multos oculos & aures aureas suspendebant, Hieroglyphicè significantes per aurum Deitatem, per oculos & aures perfectam Dei de omnibus notitiam, simulque monentes, vt quisquis Deo inspiciente, quod sui officii est, faciat.

Hoc

Hoc enim modo S. Paphnutius meretricem Thaidem e sordibus luxuriæ eduxit: nam ad illam cupitis quasi amplexibus fruiturus rogauit in secretius aliquod conclaue introduci, quo nullius oculos formidantes tanto liberius animis suis indulgerent; obtinuit illa, cum que in secretius cubiculum deduxit; quo adhuc cauente se alicuius oculum vereri, illa subiunxit, *Nemo te hic iam videre præter Deum potest.* Quod dictum excipiens S. Abbas rogauit, num crederet vnum Deum cui nihil est occultum, qui premia bonis, malis autem pœnas reponit, qua respondente quod sic, exclamauit, *ô te miseram, quæ cum hæc non ignores, te tamen omni venienti & redeunti exponis ac prostituis! ô miseram & infelicem, Hospita meretrix!* pro momentanea delectatione te perditum is, & mille doloribus ac æternæ damnationi te obnoxiam facis? Et quid inde! Tantum profuit meretriculæ illi oculi ipsius omnia videntis refricata memoria, vt torrentem lachrymarum de fonte oculorum suorum profuderit, pristinam vitam in castam & honestam commutauit, carnem suam castigauerit, eamque ieiunijs & orationibus castitatem docuerit. Prudenter itaq; ex nostro ordine quidam dictus patribus suis inscribi curabat, *Cave, Deus videt,* & Reuerendissimus Episcopus Audomarensis mihi persuadebat, vt in cellis fratrum describi curarem, *Pense, que Dieu te void.* Memento, Deum te videre. Similiter mellifluus ille Bernardus ante illos dixerat. *Time oculos caprea; time illum, qui per Prophetam dicit: Et erit in illa die, Ego scrutabor Ierusalem in lucernis. Acuto visus est, nihil in scrutatum relinquet oculus eius.* Similes sententiæ breues aureæ sunt & neruosæ, plurimumque valent in anima eius, qui non omnino desperauit, ita vt non peccet facile, aut si peccauerit ad penitentiam redeat. Muleum grauat delictum in presentia eius qui offenditur peccasse: sic Absuerus in Aman excaudescens aiebat, *Etiâ Reginam presente me voluit opprimere: Quid ergo erit, quod coram oculis Dei peccauimus:*

Psal. 50.

Luc 15.

Genes. 17.

Malum coram te feci.

Pater peccavi in cœlum, & coram te.

Homines autem Sodomitæ erant homines pessimi coram Domino nimis.

Et quis his non moueatur? imò omnes moueri puto, & si quis non, is verè ingenuus non est. Vtile itaque erit læpius cogitare, Cum autem adhuc longè esset, vidit illum Pater ipsius

Deiphilus Comicus, Si quis mortaliū male agens putat Dei oculum effugere, is impia ducitur cogitatione. Caute, qui putatis Deum non esse, est enim, est inquam. Si quis autem perperam agit, tempus lucratur; Nam postea datur pœnas.

Cicero lib. 2. de legibus. Sit hoc à principio persuasum hominibus, Dominos esse omnium rerum ac moderatores Deos, & qualis quisque sit, quid agat, quid in se admittat, qua mente, qua pietate colat Religionem, inuerti, perurumque & impiorum habere rationem.

Idem lib. 1. de Natura Deorum. Sunt Philosophi qui fuerunt, qui omninò nullam habere censerent rerum humanarum procuratorem Deos, quorum si vera est sententia, qua potest esse pietas? que sanctitas? que religio?

Ibidem, Si Dii neque possunt curare, neque volent, nec omnino curant, nec quid agamus animaduertunt, nec quod ab his ad hominum vitam promanare possit; quid quod illos Deis immortalibus cultus, honores, preces adhibeamus?

Ibidem, Atque, haud scio, an pietate aduersus Deos solata, fides etiam & societas generis humani, & una castigentissima virtus iustitia tollatur.

III.

QUOMODO DEVS DEXTRO SE
benigno oculo nos aspiciat.

Quamuis Deus omnes videat tam bonos quam malos, & quicquid siue boni siue mali agimus.

Oculi Domini contemplantur bonos & malos.

Dominus de caelo prospexit super filios hominum, ut videret, si est intelligens aut requirens Deum. *Psal. 52.*

Non tamen nos omnes & omnia eodem oculo intuetur; dextrum & sinistram oculum habet, vindictæ scilicet & fauoris: Eodē oculo notat omnes & omnia intuetur, omnia enim a quē nouit, ut in die iudicij reddat vnicuique secundum opera sua; non tamen eodem modo affectus: Malos enim sinistro oculo transuersim & rotue intuetur, quos etiā & minis intentatis & incussis malis interdū ad se pertrahere conatur, interdum ex toto perdit, *Vultus autem Domini*

super facientes mala. Bonos autem benigno & amico *Psal. 33.*

oculo intuetur, eorum opera & intentionem approbans, sicut in Genesi dicitur: *Vidit Deus cuncta, que fecerat, & erant valde bona:* Ac hoc sensu quidam ex Patribus ait, *Que probat Deus, videt; & que videt, probat:*

eiusmodi enim intuitus approbationis laudabilior est, quā si verbis exprimeretur. Sic etiam Venerabilis Beda ait, *Videre Dei eligere vel amare est:* Sic Deus vidit Noe

& iustum approbavit, *Te vidi iustum coram me in generatione hac.* Sic Deus Pater opera Filij sui Iesu Christi *Bed. in 19. Luc.*

pro nostra redemptione vidit, approbavit & acceptavit, *Gen. 7.*

Vias eius vidi, & sanavi eum & reduxi eum, & reddidi *Isai. 37.*

consolationes ipsi, & lugentibus eius.

Sic David orat, *Vide humilitatem meam, & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea & alibi.* *Psal. 14.*

Quoniam pauper & inops sum ego: *Psal. 35.*

Respice in me & miserere mei.

Bono oculo quosdam intuetur quando quosdā eligit & educit de numero imperfectorum aut damnatorum, & hoc sensu Nathanaeli dicit, *Prinquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.*

Sic etiam maiores populi Israel, Patriarchas scilicet & Apostolos, vidit apud Oseam cum ait, *Quasi vultus in deserto inueni Israel; quasi prima poma ficulnea, in cacumine eius vidi Patres eorum: Ipsi autem intrauerunt ad Beel-Phogor.*

Dicitur præterea quempiam videre, cum illis quos intuetur, boni aliquid præstat, conferens eis gratiam specialem aut purgando & illuminando intellectum, aut voluntatem mouendo & calefaciendo, aut præterita in memoriam reuocando, aut à malis imminuentibus præseruando, aut ab infortunio præsentis liberando. Hoc oculo intuitus est S. Petrum & S.

Matth. 4. Andream piscationi diligenter intentos; nam ex piscium, hominum piscatores effecit. Eodem oculo S. Matthæum telonio assidentem, vt vel pugillum bonorum incertorum & transeuntium cum periculo eterna damnationis lucraretur, tunc respexit Christus cum subito immutatus in alium virum ex Publicano Apostolus & Euangelista euasit: *Vidit hominem*

Matth. 9. *sedentem in telonio Matthæum nomine.* Eodem oculo intuitus est principem Publicanorum Zachæum nomine in Sicomoro sublimem, *Suspiciens Iesus vidit illum;* felix hic Horoscopus, & lucentium astrorum graciosus aspectus in causa fuit, vt subito in Christo renasceret, & ad bona sua cum pauperibus diuidendum, & quadruplum defraudatis restituendum, denique ad cogitandum serio de salute animæ suæ inclinaretur: *Hodie salus huic domui facta est.*

Eodem gratioſo oculo intuitus est S. Petrum cum post iteratam negationem, & horrendam execrationem maximo cum periculo & accelerato gressu ad infernum properaret; reuocauit enim ei in memoriam quomodo fatuas negationes prædixisset, quomodo gallum prius bis cantaturum prænuñtasset, & sic simul ei sua scelera & horrenda crimina tam breui tempore accumulata ab oculos statuit, & amarum mare calidarum lachrymarum effundere fecit, *Et egressus fuerat Petrus fletu amaro.* Ita vt verè dicere possit hunc Magistri sui intuitum Amarum - Dulcem fuisse Amarum, eo quod instar mirantis Patris suo filio, timorem & horrorem in animo ipsius produxerit. Dulcem tamen quia ex misericordia procedebat, & ab eo corde quod eius perditionem non volebat, sed fortiter colapsam amicitiam restaurabat:

Amantium ira, amoris redintegratio est.

Terent. in

Vnde & postea primatum totius ecclesie Christi
obtinuit: Adeoque quia ex amore peccata sua deplora-
bat, tantò amarius lachrymabatur quantò amoro-
sius ea dessebat:

Vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum.

Cant. 4.

*Deus molluit cor meum & omnipotens contur-
bavit me.*

Iob. 23.

Et secundum hos effectus aptè dicit S. Ioannes in
sua Apocalypsi, *Oculi Domini sicut flamma ignis: Ut e-*
nim calor ignis glaciem instar fontis in guttas & li-
quorem resoluit & fundit; ita etiam faustus Dei in-
tuitus cor congelatum emollit & in lachrymas resol-
uit.

Apoc. 19.

Dextro etiam oculo Deus hominem intuetur, cū
ipsum aut a malo venturo præferuar, aut ab eo in
quod incidit liberat: sic respexit afflictionem populi
Israel seruituti & tyrannidi Ægyptiacæ subiecti, de
quo ait,

Vidi afflictionem populi mei in Ægypto.

Exod. 3.

Transiens per te vidi conculcari te in sanguine tuo

Ezech. 16.

Quæritur quispiam quo oculo Iesus - Christus
prodigum iuum mysticum, publicanos inquam &
peccatores intueatur? Respondeo sine dubio dextro
& fauenti oculo, ut effectus consequentes euincunt.

D. Bonauentura hunc locum tractans ait: *Patris aspe-*
ctus, dulcis est creatoris affectus. Et quid benevolentia
significauit hic aspectus? Approbationis seu Accep-
tationis inquam. *Cum adhuc longè esset, vidit illum Pa-*
ter, id est, probauit acceptum habuit propositum eius, bo-
num affectum ad meliora, vel cum tantillo effectu:

Serm. 2. de

Mortis.

Ut desint vires tamen est laudanda voluntas.

Magnæ certè benevolentia erat æqui bonique cō-
sulere, imò acceptum habere quicquid boni fecerat,
quamuis hæc ipsa multis peralanguis à perfectione &
fructibus dignis pœnitentiæ abessent. Benevolentia
fuit illius, bona desideria, suspiria, deliberationes &
conatus pro ipsa satisfactione acceptare, *Et surgens*
uenit ad Patrem. Placebat ei tale quale donum quod

offerebat, ut quondam vidua euangelicæ minuta duo, quia quod poterat faciebat, libero eius arbitrio præuenientis gratiæ auxilio cooperante:

Et capitur minimo iuris honore Deus.

Non quantum, sed ex quanto: nec tam manum, quam animum spectat Deus

*Leuius
Ammon.
in Tract.
Lat sup.
hanc Pa-
rab.*

Benigno oculo ipsum respexit donans illi non gratiam præuenientem simpliciter (prout doctus quidam Carthusianus opinari videtur) quæ ei iam data erat: quomodo enim sine hac ad cor conuerti, seipsum cognoscere, pœnitere, ad Deum redire, peccatum fateri, mercenarij conditionem optare, viæ ad Patrem ducenti se committere potuisset? quæ tamen omnia ante hunc paternum intuitum præstitera, habebat itaque tunc temporis gratiam præuenientem & excitantem. Quam ergo gratiam Dei intuitus hic illi contulit? Dicam, gratiam concomitantem & adiuantem ad inchoatum ædificium consummandum, fructus dignos pœnitentia faciendum, quibus ad perfectam reconciliationem, integram Iustificationem, ac tandem ad æternam gloriam perueniantur: nam absque hac gratia operi nostro septem mundi miraculis excellentiori Colophonem non magis imponere poterimus, quam sine excitante aut præueniente, ut loquuntur Theologi, illud ipsum incipere potuimus. Ut *neruus belli, pecunia*, Proverbio militum dicitur; sic Iustificationis neruus gratia Dei præueniens & concomitans est. Sicut in Oratore sententia celebri faciendi Demosthenis primas habet *Actus*, habet secundas, habet tertias: ita & in materia Iustificationis primum maximeque necessarium est gratia præueniens ad inchoandum; secundum est gratia concomitans ad prosequendum; tertium est gratia subsequens ad perseverandum: Gratia enim diuina nobis necessaria est ut bonum spirituale inchoemus, prosequamur, & in eo persequeremur.

Significat itaque paternus hic intuitus Deum Publicanis & reliquis peccatoribus serio dolentibus

conferre secundam & nouam gratiam adiuuantem ad opus inchoatum prosequendum, & fructus dignos penitentiae proferendum, eo quod priori gratia, vt primo talento benè vli fuissent.

Gratia Dei in me vacua non fuit.

Quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te confi- Matt. 25.
tuam.

Vidit Pater à longè filium prodigū, quia ante opera digna Hieron.
penitentia, præuenit peccatorem suo auxilio, ait non in- Lauretus
doctus quidam. in Sylua
Alleg.

Agit cum Publicanis & peccatoribus Deus vt bonus Pater cum suis prolibus in extera regione comorantibus, quas tamen sibi adesse optat. Sicut enim hic primum aut litteras aut nuntios mittit quibus reditum in patriam filio persuadeat, quem si in reditum propendere intellexerit, ac ad paternos lares arhelare, &

Enumum de patrijs posse videre focis,
& litteras, & tabellarios, aut pecunias aut collybifticas seu cambij schedulas deferentes multiplicat, vt tandem aliquando cupitis filij fruatur amplexibus: Sic etiam Deus Publicanis & nobis peccatoribus immitit inspirationes & consilia interna:

Ego sto ad ostium & pulso.

Apo. 3.

Loquor ad cor Ierusalem.

Audiam quid loquatur in me Dominus.

Psal. 84.

Mittit etiam nuntia externa prædicationum, afflictionum seu aduersitatum, bonorum exemplorū; & gratiam suam præuenientem nobis elargitur, ita intellectum illuminantem, & periculum nostrum nobis proponentem, vt voluntatem nostram ad ipsum amandum accendat, & sic in nobis excirat bona desideria, vota, proposita faciendi benè, tonumq; quasi suppeditat, & in via salutis collocat.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas. Psal. 118.

Postmodum autem videns nos tractabiles, dociles, & ad benè volendum inclinatos, imò & benè volentes, manumque aratro admoventes, sed frustra,

nisi maiori gratia adiuuemur, iterum oculo amplioris misericordie nos intuetur, nouam gratiam ad perficiendum & consummandum pia nostra desideria a liuuantem & cooperantem conferens. *Vidit illum Pater*, Pater mysticus Prodigum mysticum nouas gratia auxiliatricis influentias in ipsum influens.

Sicut Rex quispiam simplici alicui Decurioni, qui pugillo hominum probè profuit, bipennem confert, mox etiam vexillum & Aquilas si se strenuè gesserit, imò & emensis gradatim omnibus castrensibus honoribus, Mare schallum aut Imperatorem exercitus declarat: Ita etiam Deus peccatoris miserus primū gratiam prauentem confert; qua si benè utatur, mox comitantem seu adiuuantem addit, ac gratiam gratia superaddit, donec perfectè iustificati ad æternam gloriam pertingamus.

Psal. 53. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus Deorum in Sion.

Psal. 53. Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum.

Gratiam & gloriam dabit Dominus.

Sicut peccatum præcedens sublequentis sæpè causa & occasio est:

Appone iniquitatem super iniquitatem ipsorum. Ita & bonus gratiæ vsus aliam nouam gratiam promouetur.

Sed adhuc aliter, *Vidit illum Pater*, id est, videre fecit suam miseriam, magnitudinem & multitudinem peccatorum suorum, quæ huc vsque superficie tenus solum agnouerat: Eodem enim sensu S. Paulus ait Spiritum sanctū orare pro nobis gemitibus inenarrabilibus, eo quod nos ad orandum instat follis excitet.

Rom. 8. Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, id est, Postulare facit.

Sit itaque quicquid est, certum interim est hunc paternum aspectum significare nouam gratiam Dei peccatori priori gratia benè utenti infundi, cum è contrario acceptis donis & gratijs spoliatur, qui eis abutatur.

arantur, iuxta illud Iuriscultorum axioma, *Privilegium abutendo amittitur*. O dulcem & sanctum Dei intuitum! O mi Deus, quando quæso pauperulam meam animam intueberis? Quando felices, faustos, & scintillantes oculorum tuorum radios in me contorquebis? Quando per horum influxum tui, mei, omnium peccatorum meorum habebis? Quando ita igne amoris tui incallesciam, ut præter te nihil, aut saltem non æquè ac te amem, & proximum sicut me ipsum, & tamen tam me quam ipsum propter temetipsum solum? Si autem O Deus meus tua me gratia præuenieris, largire quæso ne ea abutar, ne rejiciam, sed in actum redigam, ei que quod possum cooperer, ut secundum fecundiorè aspectum promerear quæ me perficiat, & ad perfectionem vitæ æternæ perducatur. credo enim firmiter cum S. Augustino.

*Qui creavit te sine te, non saluabit te sine te.
Cum numine dextra
Dij laboribus omnia vendunt.*

D. Aug.

CONCIO QUARTA.

Thema. *Εἶδεν αὐτόν ὁ πατὴρ αὐτῆ, καὶ ἐπλαγχνίσθη.*

Græca.

Vidit eum Pater ipseus, & misericordia motus est.

Vulgata.

Vidit eum Pater ipseus, & misertus est eius.

Syriaca.

Facta more solito breui repetitione,

- Hodie dicemus
- I. *Oculis mirabilem vim inesse.*
  - II. *Oculos & intuitum Dei haud vanos esse.*
  - III. *Quid operetur intuitus Patris ad Prodigum, Dei ad Publicanos, &c.*

G 5 *Oculis*